

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Nacházejí se jeden metr za současným plotem, mimo dnešní zahradu, a jsou tvořeny nahrubo nalámanými kameny a zlomky cihel, spojenými maltou. Pod základy byl zachycen hrob H3. Šířka základů činí 55 cm, hloubka 90 cm. Tato zídka původně ohrazovala zahradu a její výstavba souvisí pravděpodobně s Polontiovou přestavbou z roku 1666 (viz Růžička 1948).

Ve východním profilu výkopu před kaplí Nejsvětější Trojice byla u dna v hloubce 1,2 m porušena lidská lebka. Při začišťení se ukázalo, že v profilu na lebku navazují i obratle, jedná se tedy pravděpodobně o kompletní hrob. Orientace hrobu je Z–V a dle pozice lebky a obratlů lze usuzovat, že paty pohřbeného jsou těsně u JZ rohu kaple. Umístění hrobu respektuje stojící kapli, post quem pro tento hrob je tedy datum stavby kaple – rok 1718.

V místech před vchodem do kaple Nejsvětější Trojice bylo vybagrováno v hloubce 20 cm několik gotických stavebních kamenů, mezi nimi i ostění. Gotické stavební prvky zde byly nejspíše druhotně využity k vydláždění cesty vedoucí ke vchodu do kaple.

Jižně od kostela byla při zdi, oddělující zahradu kostela od níže položené vedlejší ulice, vykopána šachta o hloubce 3,4 m a rozměrech 3×2 m. Od hloubky 1,3 m do 1,7 m bylo v prostoru tohoto výkopu zachyceno celkem 20 kompletních i nekompletních hrobů (viz obr. 116). Hroby byly postupně preparovány a dokumentovány ve 4 úrovních.

V první úrovni byl odkryt kompletní hrob staršího robustního muže, jenž měl ruce překříženy v oblasti beder a držel v nich litý bronzový křížek z růžence. Tento hrob částečně porušoval hrob následující, jemuž chybí lebka a levá pánev. U nohou v profilu byly nalezeny hřebce z rakví a pod dolní čelistí zbytky tkaniny a drobné bronzové výšivky. Ve druhé úrovni byl odkryt porušený hrob robustního muže s nápadným rohovitým výrůstkem nad levým okem. Z hrobu zůstala v anatomické poloze pouze pravá polovina těla, zbytek byl porušen při výkopu hrobu mladší ženy. Překopané kosti mužského hrobu byly pravděpodobně položeny na víko rakve mladšího ženského hrobu. V této úrovni byl odkryt ještě dětský hrob, kterému chyběla lebka, dále část hrobu, z něhož zůstala zachována

pouze pravá noha, v Z profilu dvě paty a pravděpodobně nejzajímavější hrob tzv. hydrocefala. Jeho lebka byla rozdracena, levá ruka natažená podél těla, pravá pokrčená v klíně. Za hlavou a u nohou byly nalezeny hřebce z rakví. Část krčních a hrudních obratlů a žeber bylo zbarveno do černa. V prostoru pánve byl nalezen drobný bronzový medailonek, pod kostmi byly patrné zbytky rakve. V severním profilu v hloubce 140 cm byla zachycena boční deska rakve, tento hrob byl dále nenarušen.

Ve třetí úrovni byl odkryt porušený hrob bez hlavy a nohou. Nad pravým loktem bylo nalezeno železné kování z rakve, v zásypu hrobu se nacházely zlomky malt. Doba pohřbu může pravděpodobně časově souviset s pozdně gotickou přestavbou. Dále byl odkryt částečně porušený hrob, jehož pravá polovina zabíhá pod J profil. V prostoru kolen byl nalezen bronzový litý medailonek. Další tři hroby byly velmi poškozené a odkryté jen částečně. Jeden z nich byl tvořen pouze pánví a kostrou levé nohy, druhá noha chyběla a zbytek hrobu zabíhal pod Z profil. V oblasti pánve byl nalezen skleněný medailonek, v zásypu bylo nalezeno několik zlomků malty. Hrob pravděpodobně souvisí s přestavbou kostela, provedenou Pavlem Sekaným. Druhý ze zmiňovaných pohřbů představovala pouze pravá noha, třetí potom pravá noha a několik obratlů.

Ve čtvrté úrovni bylo začišťeno a vypreparováno celkem šest hrobů, bohužel žádný z nich nebyl kompletní. Z prvního se dochovala pouze lebka, několik obratlů a žeber, z druhého jen dolní končetiny, zbytek hrobu zabíhá pod Z profil. V oblasti kolen ležel jednoduchý litý křížek. U třetího hrobu byla odkryta pouze jeho horní polovina, zbytek hrobu zabíhá pod Z profil. V úrovni pánve bylo nalezeno spínadlo a přezka, na hrudních obratlích medailonek. Z dalších tří hrobů zůstaly zachovány pouze části nohou a beder. V průběhu výzkumu bylo odkryto celkem 25 hrobů, nalezeny byly dva růžencové křížky a čtyři medailonky. Výzkum přinesl zajímavé poznatky nejen z hlediska nalezených předmětů, ale i anatomických anomálií a prostorových vazeb mezi hroby.

Tomáš Chrástek, Miroslav Vaškových

Literatura

Růžička, V. 1948: *Dolní kostel*. Rukopis. Uloženo: Archiv Muzea Jana Amosa Komenského v Uherském Brodě.

Vaškových, M. 2009: Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 50, 443–445.

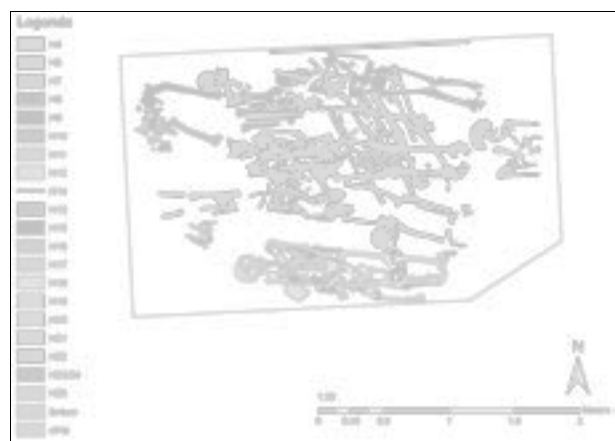
Resumé

Uherský Brod (Bez. Uherské Hradiště), Kirche von Meister Jan Hus, Friedhof. Hohe Mittelalter, Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

UNIČOV (OKR. OLOMOUČ)

Nemocniční ulice, p. č. 2001/4. Raný středověk. Město. Záchranný výzkum.

V roce 2009 se uskutečnil při stavbě „Bytový dům A, B, ul. Nemocniční v Uničově“ záchranný archeologický výzkum. Dle historických map jde o rozhraní extravilánu

Obr. 116. Uherský Brod. Zahradu kostela Mistra Jana Husa, celková situace kostrových hrobů (kresba T. Chrástek).

Abb. 116. Uherský Brod. Der Garten der Mistr Jan Hus Kirche, Plan der Skelettgräber (Zeichnung von T. Chrástek).

obce a jeho předměstské části, nacházející se J od jádra středověkého města. Výzkum byl prováděn na nezastavěné ploše formou odborného dohledu při skrývce terénu za pomoci mechanizace. Na ploše stavebního objektu B bylo odkryto celkem 9 objektů. Z převážné většiny se jednalo o pozůstatky báze jámových pecí (objekty 1, 8 a 9, eventuálně také 2 a 3). Jejich seskupení na SV – JZ linii lze označit jako baterii jámových pecí. Zaznamenány byly dva typy konstrukce, a to s nálevkovitou (hruškovitou) a kotlovitou prohlubní. Pro oba typy bylo charakteristické vypálení vnějšího jílového pláště do světošedé barvy a velká příměs drobných fragmentů uhlíků, mazanice a propálené hlíny v jádru jámy. Další zdokumentované objekty (objekt 5, 6 a 7) zřejmě tvořily součást výrobního prostoru kolem baterie pecí. Všechny objekty lze zařadit do období mladší doby hradištní.

Miroslava Plaštiaková

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Nemocniční Str., Parz. N. 2001/4. Frühmittelalter. Stadt. Rettungsgrabung.

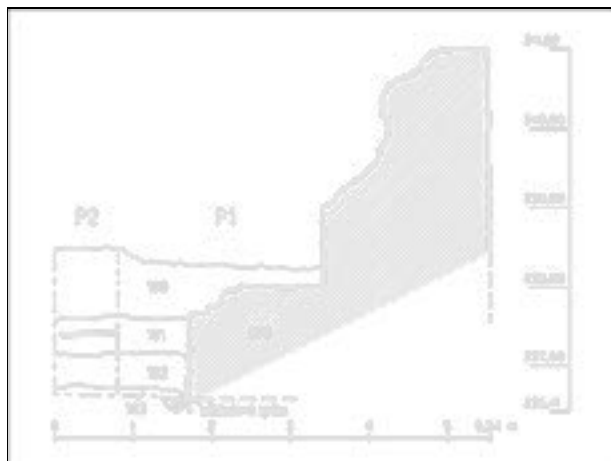
UNIČOV (OKR. OLMOUC)

Panská ulice, p. č. 2520. Středověk, novověk. Fortifikace. Zjišťovací výzkum.

Lokalizace: plocha mezi body Y=554 306.18; X=1 101 025.58, Y= 554 303.59; X= 1 101 026.07, Y= 554 303.74; X= 1 101 085.07, Y= 554 306.33; X= 1 101 026.36 (S-JTSK).

V červnu 2010 byl pracovníky Národního památkového ústavu, ú. o. p. v Olomouci proveden zjišťovací archeologický výzkum u JV části městských hradeb v Panské ulici v Uničově. Výzkum (číslo akce NPU036/10), jehož hlavním cílem bylo zjistit dochovaný rozsah zdiva středověkého městského opevnění v ose kolmé na linii hradby, byl uskutečněn v souběhu s rekonstrukčními pracemi na tomto opevnění.

Na lokalitě byla u vnitřní paty hradby provedena sonda o délce 2,6 m, šířce 0,8 m a maximální hloubce 2 m. Na

Obr. 117. Uničov, Panská ulice. Profily P1 a P2 v sondě S 1/10.

Abb. 117. Uničov, Panská Str. Schnitt P 1 und P 2 in der Sondage S 1/10.

profilech výkopu bylo zachyceno a zdokumentováno souvrství, tvořené vrstvami novověkých dorovnávek terénu, a pod ním, v hloubce 1,7 m, zhruba 0,1 m silná vrstva (k. 103 –obr. 117), obsahující keramiku ze 14. století. Pod touto vrstvou bylo dosaženo geologického podloží (236,24 m n. m.), které tvořila písčité jílovitá hlína. Bezprostředně na podloží je položen předzáklad hradby (k. 900; obr. 117).

Výzkumem byla bezpečně prokázána maximální šířka vnitřního předzákladu hradby, která činí (v námi zkoumaném úseku) 1,7 m. Základová spár zdiva byla zjištěna v úrovni 236,24 m n. m. (obr. 117).

Václav Tomka

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Panská Str., Parz. Nr. 2520. Mittelalter, Neuzeit. Fortifikation. Vorläufige Forschung.

VALAŠSKÉ KLOBOUKY (OKR. ZLÍN)

Smetanova ulice. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Stavba, jež je předmětem předkládané zprávy, nebyla bohužel včas ohlášena orgánu památkové péče a výkopové práce započaly bez přítomnosti archeologického pracovníka na staveništi (ZM Č R 1:10 000, 25-43-06 mezi body 57/153, 59/155, 56/156, 55/155 od Z/J s. č.). Tomu také odpovídal výsledek stavební činnosti – bylo zničeno asi 90 % plochy. Během následného výzkumu zbylé části parcely byly prozkoumány archeologické situace z různých časových horizontů. V místě vjezdu byl terén zachován, proto zde nebyly porušeny žádné archeologické situace. Byly odhaleny základy dnes již zbořeného domu č. 163, který je jasně zachycený na indikačních skicách z let 1828 a 1878 či na II. a III. vojenském mapování. Podle dobových fotografií tento dům rohové dispozice v lokalitě „Zákostelí“ stával ještě v 80. letech 20. století, než byl zdemolován. V nižších vrstvách byly objeveny objekty, spadající chronologicky zhruba do druhé poloviny 15. století.

Stavební jáma pro Finanční úřad a přilehlé parkoviště byla zářezána do svažitého terénu tak, že v prostoru u ulice Smetanovy činilo převýšení téměř 2 m a v S části nebylo téměř nic odebráno. Tomu také odpovídají nalezené archeologické situace, které se podařilo zachytit v nejsevernější části stavby. Zde byly odkryty pozůstatky zástavby, která je patrná na indikační skice z roku 1828. Jedná se tedy o situace mladšího datování, zahrnující základové zdi hospodářských budov a křivých konstrukcí, včetně zbytků hnojště. Mezi těmito relikty se však opět vyskytly zahluobené objekty z 15. století. Nynější stavba úřadu musela dodržovat jistou úroveň nivelety, naproti tomu dřívější zástavba kopírovala sklon parcely. Proto se zahluobené objekty i kamenné základy směrem k ulici Smetanova postupně vytrácejí (byly odebrány stavební mechanizací) a směrem k uliční čáře zůstaly nejbližší zjištěnými jen hluboké objekty (jímka a studna). Podle profilů a dobových plánů je jisté, že v místě stavební jámy došlo k nevrátelné ztrátě informací o zástavbě z 15.–19. století.